

חי שמנסה להפריד בין גברים ונשים צריך להבין ששוויון הוא השבת של הדמוקרטיה. חותר להפך אותו רק במקרים של פיקוח נפש

יפכי תירוש

זכור את השוויון לקדשו

צילום: אמיל סילון

חיילת. את אשה לפני שאת מורחית, לסכית או אשה עם מגנולות. את נקבה לפני שאת אדם. לא צניעות ולא כבוד נשמרנים באמצעות מנגנון ההפרדה, אלא סדר היררכי שמשרת את השאת הנשים במקום שהוקצה להן. לכן, אגב, זהות מגדרית קווירית במקום שמקבלת בעויות מבשט רים של צניעות והפרדה. היא מטשטשת את החלוקה ולכן מקשה על שימור הסדר. הפרדה הופכת את הגבר לכלילי לבחנת מסומן, ל"ציבור", ואת האשה להריון. לה פרעה לסדרה לזר שצריכה להצטמצם למקום המוקצה לה. הם האיש שנועשה מנגנון של כוח כדי לבסס את שליטתו הוא לסמן את האוכלוסייה כך שיהיה ברור מי הוא האמצעים כמו מרשם האיכולסין או דרישה ללבש שונה מאפשרים לשלוט בקלות על מי עושה מה ומי נבי נס לאן ומי ראשי לדבר היכן ומתי. זה מה שעושים כללי הפרדה וצניעות. זה ההיגיון שבנינו דחוף להוכיח לבנות כבר בגיל הילדות והנעורים שנקבות לפני שהן בנות אנוש. להטמיע בתודעתן שגם בגיל צעיר, הן פגיעות צניעות פוטנציאלית. כי כל שנת חיים שבה הן חפזות ממודעות ומיידית לשובי שלהן וזרעת ורוע פורענות המאיים לפי רוע את הסדר.

אין לעשות: כוחו האימיתי של מנגנון ההפרדה והצניעות אינו בהגנה על טוהר מחשבותיהם ומעשיהם של גברים. אין דרגת צניעות נשית, אגב, לא תוכל להשגם עירבון לטוהר הזה. גם אשה עושה ניקאב עשויה להיות מאושמנת בניד ראש פתיני או בעפעף מפלרטט. את הליטה על מטרות השתבה והמעשה תונגה בידי הגברים ובאחריותם. הכוח של מנגנון ההפרדה והצניעות הוא ביצירת מנגנון רעיוני משכנע ש"מתנהל בלבבות" של הנשים הגבריים, הילדות והילדים, שלפיו זהו הסדר הנכון של הדברים. כך צריך להיות. זה סידור שהוא לטר בת כל הגדדים. זה סידור שבו מעוניין בורא עולם. זה סידור הנובע מטבעו של כל מין. זה ההסבר היחיד לציות שיוערכת הדין בכנס התואג. אי של הצוערות של מהו על הרשתות מאחורי מחיצה.

הפרדה בין המינים במקום שהשוני אינו רלוונטי לענין מלאכתם של הכוחות שמבקשים לתפוס אחיהו במי זהים: למעשה, טרם נתקלתי בהפרדה לא מחויבת עניינית שתבא הנשים בה לא נחותים. אם גם אינני שתתאבס בהפרדה זהים ולגברים, עצם ההפרדה מחוקת את האמונה בשובי מהותי בין המינים, שמשמשת בתורה להי צדק ובגלים אחרים ביניהם – בשכח, בתפקידים או בתפסות המיניות וההורות.

מילאכם של הכוחות שמבקשים לתפוס אחיהו במי ציאות הישראלית דרך סימון מקומן של נשים, חילוניות ציאות כחברותיות, קלה להפליא. קלה במפתיע, בהתחשב באמונת השוויון בין המינים שבו התחדדה הציניות מראשיתה. בשם טיעון השילוב, מצליחים הכוחות המדיניים להחשיב נעדרות חילוניות על ספסל

המגברים החילוניים כפסגה – כך מקצינות דרישות ההפך רדה והצניעות, ומתפשטות לעד הקשרים ומרחיבים.

את אשה לפני שאת קולנה

הפרדה בין גברים לנשים נתפסת על ידי רבים כשר נה מהפרדה אתנית או געוית, ויש הטוענים שכאשר היא נעשית ללא הפליה היא אינה פוגענית כמו הפרדה על בסיס גזע או עדה. גם אם ברור לכל שהסדר שבו מושיי כים צוערות כבהדי 1 מאחורי מחיצה בקצה האולם בו הם הרצאה של קצין דתי, כפי שאירע בנובמבר האחרון, הוא משפיל ופסול, אפשר לשאול מה בעיניה בישיבה מופרדת בכנס עורכי דין לדיני משפחה לפני חודשים אחדים. היו להגברים ולנשים אותה וויית לבמה, אותו כיבו, אותה וכות שאלות כסוף הפאנל, אותו יש קטן שקיבלו בכניסה יחד עם ההנחיה שנשים לשמאל, גברים לימין, ובאמצע שמורים שולחנות לזוגות נשואים. גבר בעיניה בעצם? למה לא להתחשב? אחרי הכל, הם הם דינים שרק כך יכלו להרגיש נוה.

תשומת לבנו הביקורתית צריכה להיות חופנית לא לכוחות שדוחפים להפרדה, אלא לקובעי המדיניות שמעצבים את עתיד החברה הישראלית

הרעיון של הפרדה ושל דרישות צניעות הוא ליצור מנגנון חברתי שמוכיר לבני האנוש באופן סמוי אבל תמידי בדיוק את מה שהפסיקה של הנאורות ביקשה לצאת נגדו כשהציגה את הרעיון הרידקלי של שוויון: שבני אנוש קודם כל מחולקים לשני מינים, בכל גיל ובכל קהשקם במיוחד זו תוכרות לנשים. גברים שישת אכן שונים זה מה זה גנטי ומורפולוגית. אבל חברה צודקת שואפת להיוהר מלייחס להבדלים הללו יותר ממשקלם ההכרחי, ולאפשר לנשים וגברים למצוא את עצמם בלי סטראיטיפים מגבילים. כשעורכת דין עומדת כיום בכי נישח לבית מעצר, היא נתקלת בשלט שאומר שהכניסה לבכוש צנוע כלבה, ואיש השב"ס ברוק את לבישה. גם אם אורך השרוול שלה מספק והיא מורשית להיכנס, היא קיבלה תוכרות לשוני העמוק והיטדי שלה, המב דיל אותה מעורר דין "רגיל". פיקוח על צניעות הנשים משכיח שגברים שונים מנשים בדיוק באותה מידה שן שמים שונות מגברים.

הפרדה מוכירה לכל אשה: את אשה לפני שאת רק גלה. את אשה לפני שאת מוציאה. את אשה לפני שאת

נבחרת הכדורסל בטורניר כשהקבוצה שלהן מתחרה עם קבוצת נערים דתיים. הם מצליחים לאסור על חיילות לשיר בציבור בחדר האוכל (לא על הבמה) או לאסור על מדריכת איומן גופני להדגים את התרגיל אם קבוצה יש חייל דתי. הם מצליחים להכפיף עוזר רות פרלמנטריות ולוביסטיות לוועדת צניעות של מש"מ הכנסת בכניסה למשכן.

שוויון כדי לקדם אפליה

תשומת לבנו הביקורתית צריכה להיות מופנית לא לכוחות שדוחפים להפרדה, אלא לקובעי המדיניות שמעצבים את עתיד החברה הישראלית. למשל, הפרופסורים שמעסיקים רבני אוניברסיטה שמונעים מנשים להדליק נרות חנוכה, הקצינים שמחוקו לאחד רונה את הסעיף בפקודת הויתות המשותף המורה לפרש הוראות הפרדה בצמצום ולהפריד רק אם הכי חזק, ותחת זאת הכניסו הוראה לפרש את הפקודה תוך שמירה על כבודם ואמונתם של החיילים, ולפרנס השלטון המקומי באמצעים ותרומות חסות לאירועים ציבוריים בהפרדה בין המינים.

מעצבי המדיניות והציבור בישראל נתונים למניפולציה אפקטיבית במיוחד. רעיונות משגבים של חופש דת, התאמה תרבותית והנגשה עוברים משטחה פופר ליסטי שמתענת ביזשבים במקווי קבלת החלטות, לרבות אלה התופסים את עצמם כמחויבים לשוויון, חר פש ביטוי וכבוד האדם: מנהלי קופות חולים שעושים כנסים על בריאות הנשים לגברים כלבד, חברי המועצה להשכלה גבוהה וועדת התקצוב שלה, או אגפים כמו אסף אמדורסקי שנועה להזמנה להפיק אירוע בכיכר בלי עמיתותי המורות, בשם אחרות העם.

בבסיסו של הרעיון של הנגשה והתאמות עומד עקרון השוויון, השוויון המהותי. שוויון מהותי משמעו שאדם עם מוגבלות צריך לרמפה או לתנבת מחשבס מיוחדת, צריך לממן אותן בשביליו. שוויון מהותי משמעו התאמות כשרות לאדם דתי, או התאמות ימי הלימוד באוניברסיטה לימי הצומות. אבל פעולה שנועדה להכניס קבוצה אחת על חשבון אפלייתה והותחה הצדה לה קבוצה אחרת אינה יכולה להיקרא הנגשה. שימוש ב"יוון השוויון כדי לקדם אפליה הוא סתירה פנימית.

קובעי המדיניות צריכים להתחייב לשוויון כפי שהיהדות מתייחסת לשבת. השוויון הוא השבת של הדימוקרטיות צריכים להתחייב לשוויון כפי שמוקרת: ערך שמותר לפגוע בו רק כשמדובר בפיקוח נפש ואין שום דרך אחרת להצלה. מצדי ההפרדה ע"ש שים ואת כטענה שאי הפרדה מונעת שילוב חרדים בהי שכלה הגבוהה ובשוק העבודה. לא רק שהטענה האת לא בדקתה ברצינות וקובעי המדיניות אצו לפתרון ההפך רדה בלי לבחון חלופות וכלי להשקיע היכן שצריך – למשל בלימודי ליבה – אלא שגם לו הטענה שאין ברירה היתה מגובה עובדתית, היא עדיין לא מצדיקה פגיעה בשוויון שום תועלת כלכלית לא מצדיקה פגיעה בשוויון. כיום בישראל, שוויון הנשים הוא הראשון להיפגע.

השגשגים יותרו קצת, לא אסון. הדמוקרטיה הישראלית שישת המשפט שלה התהדרו, ובמידה רבה של צדק, במחויבות לשוויון בין המינים עול טרם קום המדינה, אבל היום מעשי ידי בוני הדמוקרטיה הישראלית טובעים במי האשיות הישראלי לי ומנהיגיו אומרים שירה, את שירת הרב תרבותיות והסובלנות התרבותית, את שירת שילוב החרדים שוק העבודה ושילוב הדתיים בצבא, שילוב שעד שנמוך לכות שותו באמצעות פתרונות אינסטנט קלים ופופוליסטיים, שאמנתו נוקטים תוך ויתור על ערכי היסוד שלנו, על צבינונו – גללה שעלגלנו, שהיתה מלאה בערכים כמו שוויון חירות וכבוד האדם, התרופקנה לה לטובת כנמי וזה כמו יעדי תל"ג ומל"ג. לא בכל מזרח. ■